Day 27 | 20 MCQs with complete explanations

తెలుగు

IAS with Dr Ravi · APPSC Group 1 · 1,000 Topics in 100 Days

Topics 261–270. Updated 1 November 2026.

Topic	Contents
261	Early Vedic age: Rigvedic polity, society and economy
262	Central and State Information Commissions
263	Deficits: revenue, fiscal, primary and effective revenue deficit
264	Amaravati: central assistance and financing of the new capital
265	Rice and wheat: conditions and producing regions
266	Peninsular rivers: east-flowing and west-flowing
267	Vitamins, minerals and deficiency diseases
268	Critical thinking: meaning and steps
269	Relative speed: meeting and overtaking
270	Current affairs: the World Bank's Business Ready (B-READY) assessment and India

Topic 261 | Early Vedic age: Rigvedic polity, society and economy

ప్రశ్న 1. జాబితా Iని (ఋగ్వేదంలో నది పేరు) జాబితా IIతో (ఈనాటి పేరు) జతపరచండి:

జాబితా I (ఋగ్వేదంలో నది పేరు)	జాబితా II (ఈనాటి పేరు)
A. వితస్త (Vitasta)	1. చీనాబ్ (Chenab)
B. అసిక్ని (Asikni)	2. రావి (Ravi)
C. పరుష్ణి (Parushni)	3. సట్లెజ్ (Sutlej)
D. శుతుద్రి (Shutudri)	4. జీలం (Jhelum)

(1) A-1, B-4, C-3, D-2

(2) A-4, B-1, C-3, D-2

(3) A-4, B-1, C-2, D-3

(4) A-1, B-4, C-2, D-3

ప్రశ్న 1. జవాబు: (3) A-4, B-1, C-2, D-3

- ఇది ఎందుకు సరైనది: వితస్త అంటే జీలం (A-4). అసిక్ని అంటే చీనాబ్ (B-1). పరుష్ణి అంటే రావి; పది మంది రాజుల యుద్ధం ఈ నది ఒడ్డునే జరిగింది (C-2). శుతుద్రి అంటే సట్లెజ్ (D-3). నదీస్తుతి సూక్తం (ఋగ్వేదం 10.75) ఈ నాలుగు నదుల పేర్లూ చెబుతుంది.

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో రెండు జతలూ తారుమారయ్యాయి: వితస్త, అసిక్ని తారుమారయ్యాయి; పరుష్ణి, శుతుద్రి కూడా తారుమారయ్యాయి.

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో వితస్త, అసిక్ని సరిగ్గానే ఉన్నాయి; కానీ పరుష్ణి, శుతుద్రి తారుమారయ్యాయి. పరుష్ణి అంటే రావి; శుతుద్రి అంటే సట్లెజ్.

(4) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో పరుష్ణి, శుతుద్రి సరిగ్గానే ఉన్నాయి; కానీ వితస్త, అసిక్ని తారుమారయ్యాయి. వితస్త అంటే జీలం; అసిక్ని అంటే చీనాబ్.

ప్రశ్న 2. ఋగ్వేద కాలం గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఋగ్వేదంలోని మండలాల్లో 1వ మండలం, 10వ మండలం అన్నిటికన్నా ముందు రూపొందాయి.
2. ఋగ్వేద కాలంలో పశువులను పట్టుకోవడానికి యుద్ధాలు చేశారని, ఆ యుద్ధాల్లో వాడిన రథాలకు గుర్రాలను కట్టేవారని NCERT చెబుతుంది.
3. బ్రిటానికా ప్రకారం, తొలి వేద కాలపు క్రతువులకు దేవాలయాలు గానీ విగ్రహాలు గానీ అవసరం ఉండేది కాదు.
4. పురుష సూక్తం ఋగ్వేదంలోని 10వ మండలంలో ఉంది; ఆది పురుషుడి శరీరం నుంచి నాలుగు సామాజిక వర్గాలు వచ్చాయని అది వర్ణిస్తుంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2, 3

(2) 2, 3, 4

(3) 3, 4 మాత్రమే

(4) 1, 4 మాత్రమే

ప్రశ్న 2. జవాబు: (2) 2, 3, 4

- 1వ వాక్యం తప్పు: అన్నిటికన్నా పాతవి “కుటుంబ మండలాలు”, అంటే 2 నుంచి 7 వరకు ఉన్న మండలాలు. 1వ మండలం, 10వ మండలం అన్నిటికన్నా కొత్తవి. మొదటి మండలం, చివరి మండలం మధ్య మండలాల కన్నా తర్వాత వచ్చాయని బ్రిటానికా కూడా చెబుతుంది.
- 2వ వాక్యం సరైనది: యుద్ధాలు పశువులను పట్టుకోవడానికి జరిగాయని, ఆ యుద్ధాల్లో వాడిన రథాలకు గుర్రాలను కట్టేవారని NCERT చెబుతుంది.
- 3వ వాక్యం సరైనది: తొలి వేద కాలపు క్రతువులకు దేవాలయాలు గానీ విగ్రహాలు గానీ అవసరం ఉండేది కాదని, వాటిని ఆరుబయట, అప్పుడే శుద్ధి చేసిన చోట్లలో జరిపేవారని బ్రిటానికా చెబుతుంది.
- 4వ వాక్యం సరైనది: పురుష సూక్తం ఋగ్వేదం 10.90; అంటే అది 10వ మండలంలో ఉంది. ఆది పురుషుడైన పురుషుడి శరీరం నుంచి నాలుగు సామాజిక వర్గాలు వచ్చాయని అది వర్ణిస్తుంది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో, (4)లో తప్పు అయిన 1వ వాక్యం ఉంది. (3)లో సరైన 2వ వాక్యం లేదు.

Topic 262 | Central and State Information Commissions

ప్రశ్న 1. సమాచార కమిషన్ల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. సమాచార హక్కు చట్టం, 2005లోని సెక్షన్ 20(1) ప్రకారం, ఒక కేసులో ఒక అధికారిపై కమిషన్ విధించగల మొత్తం జరిమానా పది వేల రూపాయలు దాటకూడదు.
2. ముఖ్యమంత్రి, శాసనసభ స్పీకర్, శాసనసభలో ప్రతిపక్ష నాయకుడు ఉండే కమిటీ సిఫార్సుతో రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను గవర్నర్ నియమిస్తారు.
3. డిజిటల్ వ్యక్తిగత డేటా పరిరక్షణ చట్టం, 2023లోని సెక్షన్ 44(3) సమాచార హక్కు చట్టంలోని సెక్షన్ 8(1)(j)కు చేసిన సవరణ 2027 మేలోనే అమల్లోకి వస్తుంది; అంతకు ముందు రాదు.
4. అంజలి భరద్వాజ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2019) కేసులో, సమాచార కమిషన్‌లో ఖాళీ ఏర్పడటానికి ఒకటి నుంచి రెండు నెలల ముందే దాన్ని భర్తీ చేసే ప్రక్రియ మొదలుపెట్టాలని సుప్రీంకోర్టు ఆదేశించింది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 4 మాత్రమే

(2) 1, 2 మాత్రమే

(3) 2, 3, 4 మాత్రమే

(4) 1, 3 మాత్రమే

ప్రశ్న 1. జవాబు: (1) 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం తప్పు: సెక్షన్ 20(1) రోజుకు రూ. 250 జరిమానా నిర్ణయిస్తుంది; మొత్తం జరిమానా రూ. 25,000 దాటకూడదు.
- 2వ వాక్యం తప్పు: SIC కమిటీలో ముఖ్యమంత్రి (ఛైర్‌పర్సన్), శాసనసభలో ప్రతిపక్ష నాయకుడు, ముఖ్యమంత్రి నామినేట్ చేసే ఒక కేబినెట్ మంత్రి ఉంటారు (సెక్షన్ 15(3)). స్పీకర్ ఈ కమిటీలో సభ్యుడు కాదు.
- 3వ వాక్యం తప్పు: 2025 నవంబర్ 13 తేదీ గల G.S.R. 843(E) ప్రకారం సెక్షన్ 44(3) గెజిట్ ప్రచురణతో అమల్లోకి వస్తుంది. ప్రచురణ నుంచి పద్దెనిమిది నెలల తర్వాత అమల్లోకి వచ్చేది సెక్షన్ 44(2), 44(3) కాదు.
- 4వ వాక్యం సరైనది: ఖాళీలను సకాలంలో భర్తీ చేయాలని, ఖాళీ ఏర్పడటానికి ఒకటి నుంచి రెండు నెలల ముందే ప్రక్రియ మొదలుపెట్టాలని 2019 ఫిబ్రవరి 15 నాటి తీర్పు ఆదేశించింది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (2)లో తప్పైన 1వ, 2వ వాక్యాలు ఉన్నాయి; సరైనదైన 4వ వాక్యం లేదు. (3)లో తప్పైన 2వ, 3వ వాక్యాలు ఉన్నాయి. (4)లో తప్పైన 1వ, 3వ వాక్యాలు ఉన్నాయి; సరైనదైన 4వ వాక్యం లేదు.

ప్రశ్న 2. జాబితా Iని (ఇప్పుడు సవరించిన రూపంలో ఉన్న సమాచార హక్కు చట్టం, 2005లోని సెక్షన్) జాబితా IIతో (అది ఏం చెబుతుంది) జతపరచండి:

జాబితా I (ఇప్పుడు సవరించిన రూపంలో ఉన్న సమాచార హక్కు చట్టం, 2005లోని సెక్షన్)	జాబితా II (అది ఏం చెబుతుంది)
A. సెక్షన్ 13	1. మొదటి అప్పీలుపై నిర్ణయం రావాల్సిన తేదీ నుంచి గానీ నిజంగా అందిన తేదీ నుంచి గానీ తొంభై రోజుల్లోపు కమిషన్‌కు రెండో అప్పీలు చేయవచ్చు
B. సెక్షన్ 14	2. కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించే కాలం పాటు ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ పదవిలో ఉంటారు
C. సెక్షన్ 18	3. రుజువైన దుష్ప్రవర్తన లేదా అసమర్థత కారణంగా, సుప్రీంకోర్టు విచారణ తర్వాత, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుతో ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను గానీ సమాచార కమిషనర్‌ను గానీ తొలగించవచ్చు
D. సెక్షన్ 19	4. కమిషన్ ఫిర్యాదులను స్వీకరించి విచారిస్తుంది; ఉదాహరణకు అన్యాయమైన రుసుము కట్టాల్సి వచ్చిన వ్యక్తి ఫిర్యాదు చేయవచ్చు. విచారణ జరిపేటప్పుడు కమిషన్‌కు సివిల్ కోర్టుకు ఉండే కొన్ని అధికారాలు ఉంటాయి

(1) A-3, B-2, C-1, D-4

(2) A-2, B-3, C-1, D-4

(3) A-3, B-2, C-4, D-1

(4) A-2, B-3, C-4, D-1

ప్రశ్న 2. జవాబు: (4) A-2, B-3, C-4, D-1

- A-2: 2019లో కొత్తగా రాసిన సెక్షన్ 13 ప్రకారం ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించే కాలం పాటు పదవిలో ఉంటారు. 2019 నియమాలు దాన్ని మూడు సంవత్సరాలుగా నిర్ణయించాయి.
- B-3: రుజువైన దుష్ప్రవర్తన లేదా అసమర్థత కారణంగా, సుప్రీంకోర్టు విచారణ తర్వాత, రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వుతో తొలగించే విషయాన్ని సెక్షన్ 14(1) చెబుతుంది.
- C-4: ఫిర్యాదులను స్వీకరించి విచారించడం కమిషన్ బాధ్యత అని సెక్షన్ 18 చెబుతుంది; అన్యాయమైన రుసుము గురించిన ఫిర్యాదు కూడా అందులో ఉంది. విచారణ జరిపేటప్పుడు కమిషన్‌కు సివిల్ కోర్టు అధికారాలు ఉంటాయని సెక్షన్ 18(3) చెబుతుంది.
- D-1: తొంభై రోజుల్లోపు కమిషన్‌కు చేసే రెండో అప్పీలు గురించి సెక్షన్ 19(3) చెబుతుంది.

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో రెండు జతలూ తారుమారయ్యాయి: పదవీకాలం, తొలగింపు సెక్షన్లు; ఫిర్యాదు, అప్పీలు సెక్షన్లు.

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో సెక్షన్లు 18, 19 తారుమారయ్యాయి: ఫిర్యాదును అప్పీలు సెక్షన్ కిందా, రెండో అప్పీలును ఫిర్యాదు సెక్షన్ కిందా పెట్టారు. పదవీకాలం, తొలగింపు జతలు ఇందులో సరిగ్గానే ఉన్నాయి.

(3) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో సెక్షన్లు 13, 14 తారుమారయ్యాయి: తొలగింపును సెక్షన్ 13 కిందా, పదవీకాలాన్ని సెక్షన్ 14 కిందా పెట్టారు. ఫిర్యాదు, అప్పీలు జతలు ఇందులో సరిగ్గానే ఉన్నాయి.

Topic 263 | Deficits: revenue, fiscal, primary and effective revenue deficit

ప్రశ్న 1. జాబితా Iని (ప్రభుత్వ లోటు కొలమానం) జాబితా IIతో (బడ్జెట్ పత్రాలు లేదా NCERT చెప్పిన ప్రకారం అది ఏం చెబుతుంది) జతపరచండి:

జాబితా I (ప్రభుత్వ లోటు కొలమానం)	**జాబితా II (అది ఏం చెబుతుంది)**
A. రెవెన్యూ లోటు (revenue deficit)	1. ప్రస్తుత ఖర్చులు రాబడుల కన్నా ఎక్కువ కావడం వల్ల చేసే అప్పును ఇది చూపిస్తుంది. గతంలో పేరుకుపోయిన అప్పుల మీద వడ్డీ బాధ్యతలను ఇది పక్కన పెడుతుంది
B. ద్రవ్య లోటు (fiscal deficit)	2. రాష్ట్రాలు, ఇతర సంస్థలు తమ సొంత ఆస్తులు కల్పించుకోవడానికి కేంద్రం గ్రాంట్లు ఇస్తుంది. ఒక లోటు నుంచి ఆ గ్రాంట్లను తీసేశాక మిగిలేది ఇది
C. ప్రాథమిక లోటు (primary deficit)	3. ప్రభుత్వం ప్రతికూల పొదుపు చేస్తోందనడానికి ఇది సంకేతం. అంటే తన వినియోగ ఖర్చులో కొంత భాగానికి ప్రభుత్వం ఇతర రంగాల పొదుపును వాడుతోంది
D. ప్రభావిత రెవెన్యూ లోటు (effective revenue deficit)	4. అన్ని వనరుల నుంచి ప్రభుత్వానికి కావాల్సిన మొత్తం అప్పును ఇది చూపిస్తుంది

(1) A-4, B-3, C-1, D-2

(2) A-3, B-4, C-2, D-1

(3) A-4, B-3, C-2, D-1

(4) A-3, B-4, C-1, D-2

ప్రశ్న 1. జవాబు: (4) A-3, B-4, C-1, D-2

- A-3: ప్రభుత్వానికి రెవెన్యూ లోటు ఉంటే అది ప్రతికూల పొదుపు చేస్తోందని NCERT చెబుతుంది. అంటే తన వినియోగ ఖర్చులో కొంత భాగానికి ఆర్థిక వ్యవస్థలోని ఇతర రంగాల పొదుపును ప్రభుత్వం వాడేస్తోంది.
- B-4: అన్ని వనరుల నుంచి ప్రభుత్వానికి కావాల్సిన మొత్తం అప్పును ద్రవ్య లోటు సూచిస్తుందని NCERT చెబుతుంది.
- C-1: ద్రవ్య లోటు నుంచి వడ్డీ చెల్లింపులను తీసేస్తే ప్రాథమిక లోటు వస్తుంది. పేరుకుపోయిన పాత అప్పుల మీద వడ్డీని వదిలేసి, ప్రస్తుత ఖర్చులు రాబడుల కన్నా ఎక్కువ కావడం వల్ల చేసే అప్పును ఇది అంచనా వేస్తుందని NCERT వివరిస్తుంది.
- D-2: రెవెన్యూ లోటు నుంచి మూలధన ఆస్తుల కల్పనకు గ్రాంట్లను తీసేస్తే ప్రభావిత రెవెన్యూ లోటు వస్తుంది. ఈ గ్రాంట్లతో రాష్ట్రాలు, ఇతర సంస్థలు తమ సొంత ఆస్తులు కట్టుకుంటాయి (బడ్జెట్ ఎట్ ఎ గ్లాన్స్).

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇది A, Bలను తారుమారు చేస్తుంది. ప్రతికూల పొదుపు రెవెన్యూ లోటుకు చెందినది. మొత్తం అప్పు అవసరాన్ని చూపేది ద్రవ్య లోటు.

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇది C, Dలను తారుమారు చేస్తుంది. వడ్డీని పక్కన పెడితే ప్రాథమిక లోటు వస్తుంది. మూలధన ఆస్తుల కల్పనకు గ్రాంట్లను తీసేస్తే ప్రభావిత రెవెన్యూ లోటు వస్తుంది.

(3) ఎందుకు తప్పు: ఇది A, Bలను తారుమారు చేస్తుంది; C, Dలను కూడా తారుమారు చేస్తుంది. కాబట్టి నాలుగు జతలూ తప్పే.

ప్రశ్న 2. భారతదేశంలో ప్రభుత్వ లోటుల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. 2018లో సవరించిన FRBM చట్టం, 2003 ప్రకారం, చట్టం అనుమతించిన కారణాలతో ద్రవ్య లోటు (fiscal deficit) లక్ష్యం నుంచి జరిగే విచలనం ఒక ఏడాదిలో GDPలో 1 శాతం వరకు ఉండవచ్చు.
2. NCERT స్థూల అర్థశాస్త్ర పాఠ్యపుస్తకం ఒక వాదనను వివరిస్తుంది: అధిక ద్రవ్య లోటుతో పాటు డిమాండ్ పెరిగి, ఉత్పత్తి కూడా పెరిగితే ఆ లోటు ద్రవ్యోల్బణానికి దారి తీయనక్కర్లేదు.
3. కేంద్ర ప్రభుత్వ లోటును రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా తాత్కాలిక ట్రెజరీ బిల్లుల ద్వారా ఆటోమేటిక్‌గా పూడ్చేది. ఆ బిల్లుల జారీని FRBM చట్టం, 2003 ఆపేసింది.
4. FRBM చట్టానికి 2018లో చేసిన సవరణ రెవెన్యూ లోటు లక్ష్యాన్ని తీసేసింది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 2, 4 మాత్రమే

(2) 1, 3 మాత్రమే

(3) 1, 2 మాత్రమే

(4) 3, 4 మాత్రమే

ప్రశ్న 2. జవాబు: (1) 2, 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం తప్పు: ద్రవ్య లోటు లక్ష్యం నుంచి విచలనం GDPలో అర శాతం మించకూడదు (“shall not exceed one-half per cent of the GDP”). అంటే 0.5 శాతం; 1 శాతం కాదు.
- 2వ వాక్యం సరైనది: అధిక ద్రవ్య లోటుతో పాటు డిమాండ్ పెరిగి, ఉత్పత్తి కూడా పెరుగుతుంది కాబట్టి అది ద్రవ్యోల్బణానికి దారి తీయనక్కర్లేదు అనే వాదనను NCERT వివరిస్తుంది.
- 3వ వాక్యం తప్పు: RBIకీ ప్రభుత్వానికీ మధ్య 1997 మార్చి 6న రెండో అనుబంధ ఒప్పందం కుదిరింది. దాని ప్రకారం 1997 ఏప్రిల్ నుంచి తాత్కాలిక ట్రెజరీ బిల్లులను పూర్తిగా ఆపేశారు. FRBM చట్టం ఆ తర్వాత, 2004 జూలై 5న అమల్లోకి వచ్చింది.
- 4వ వాక్యం సరైనది: 2018 సవరణ రెవెన్యూ లోటు లక్ష్యాన్ని తీసేసిందని CAG నమోదు చేసింది. దానితో పాటు ప్రభావిత రెవెన్యూ లోటు లక్ష్యం కూడా పోయింది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (2)లో 1వ, 3వ వాక్యాలు ఉన్నాయి; రెండూ తప్పు. పైగా సరైనవైన 2వ, 4వ వాక్యాలు అందులో లేవు. (3)లో తప్పైన 1వ వాక్యం ఉంది; సరైనదైన 4వ వాక్యం లేదు. (4)లో తప్పైన 3వ వాక్యం ఉంది; సరైనదైన 2వ వాక్యం లేదు.

Topic 264 | Amaravati: central assistance and financing of the new capital

ప్రశ్న 1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని, దానికి నిధుల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 2014లోని సెక్షన్ 94(3) ప్రకారం కొత్త రాజధానిలోని సదుపాయాలకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఆర్థిక సాయం ఇవ్వాలి; ఆ సదుపాయాల్లో శాసన మండలిని కూడా ఈ సెక్షన్ పేర్కొంది.
2. ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థీకరణ (సవరణ) చట్టం, 2026 అమల్లోకి వచ్చినట్టు భావించే తేదీ ఆ చట్టానికి రాష్ట్రపతి ఆమోదం లభించిన తేదీ కంటే ముందు ఉంది.
3. 2024 జూలై 23 నాటి కేంద్ర బడ్జెట్ ప్రసంగం రాజధానికి రూ. 15,000 కోట్ల ప్రత్యేక ఆర్థిక సాయాన్ని ఐదు ఆర్థిక సంవత్సరాలకు సమానంగా పంచింది.
4. 2024లో ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకు మదింపు చేసిన రాజధాని నగర కార్యక్రమంలో, అమరావతి డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ ప్రధాన మౌలిక వసతులకూ వరద నివారణకూ సంబంధించిన సివిల్ పనులను చేపడుతుంది; ఆ కార్యక్రమానికి APCRDA కార్యనిర్వాహక సంస్థగా ఉంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 3, 4 మాత్రమే

(2) 1, 2, 4 మాత్రమే

(3) 2, 3 మాత్రమే

(4) 1, 2 మాత్రమే

ప్రశ్న 1. జవాబు: (2) 1, 2, 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: సెక్షన్ 94(3) రాజ్ భవన్, హైకోర్టు, ప్రభుత్వ సచివాలయం, శాసనసభ, శాసన మండలిని పేర్కొంది. “ఇంకా అలాంటి ఇతర అవసరమైన మౌలిక వసతులు” అని కూడా చెప్పింది.
- 2వ వాక్యం సరైనది: రాష్ట్రపతి ఆమోదం 2026 ఏప్రిల్ 6న లభించింది. చట్టం మాత్రం 2024 జూన్ 2 నుంచే అమల్లోకి వచ్చినట్టు భావిస్తారు.
- 3వ వాక్యం తప్పు: రూ. 15,000 కోట్లను “ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో” (In the current financial year), అంటే 2024-25లో, ఏర్పాటు చేస్తామని ప్రసంగం చెప్పింది. “తర్వాతి సంవత్సరాల్లో అదనపు మొత్తాలు” వస్తాయని కూడా చెప్పింది. ఆ మొత్తాన్ని ఐదేళ్లకు పంచలేదు.
- 4వ వాక్యం సరైనది: APCRDAను కార్యనిర్వాహక సంస్థగా ADB పేర్కొంది. ప్రధాన మౌలిక వసతులకూ వరద నివారణకూ సంబంధించిన సివిల్ పనులను అమరావతి డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ చేపడుతుందని చెప్పింది. వాక్యంలోని రెండు భాగాలూ సరైనవే.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1), (3)లో తప్పైన 3వ వాక్యం ఉంది. పైగా (1)లో సరైనదైన 2వ వాక్యం లేదు; (3)లో సరైనవైన 1వ వాక్యం, 4వ వాక్యం లేవు. (4)లో సరైనదైన 4వ వాక్యం లేదు.

ప్రశ్న 2. జాబితా Iని (అమరావతికి నిధుల ఆధారం) జాబితా IIతో (అధికారిక రికార్డులో ఉన్న మొత్తం లేదా షరతులు) జతపరచండి:

జాబితా I (ఆధారం)	జాబితా II (మొత్తం లేదా షరతులు)
A. ప్రపంచ బ్యాంకు	1. రూ. 2,500 కోట్లు; మూడు ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో విడుదలయ్యాయి
B. ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకు	2. ఈ రుణం వల్ల 600 మిలియన్ డాలర్లకు పైగా ప్రైవేటు పెట్టుబడి వస్తుందని అంచనా వేస్తున్నారు; 17,000 మందికి నైపుణ్య శిక్షణ ఇవ్వాలని ప్రణాళిక వేశారు
C. HUDCO	3. రూ. 11,000 కోట్లు; కొత్త రాజధాని నగరం కోసం వస్తాయి
D. కేంద్ర ప్రభుత్వం, 2014 చట్టం కింద	4. గడువు 26 ఏళ్లుగా ఉంది; ఇందులో 5 ఏళ్ల గ్రేస్ పీరియడ్ ఉంది

(1) A-4, B-2, C-3, D-1

(2) A-2, B-4, C-1, D-3

(3) A-2, B-4, C-3, D-1

(4) A-4, B-2, C-1, D-3

ప్రశ్న 2. జవాబు: (3) A-2, B-4, C-3, D-1

- ఇది ఎందుకు సరైనది: ప్రపంచ బ్యాంకు తన 800 మిలియన్ డాలర్ల రుణాన్ని 2024 డిసెంబర్ 19న ఆమోదించింది. దీని వల్ల 600 మిలియన్ డాలర్లకు పైగా ప్రైవేటు పెట్టుబడి వస్తుందని బ్యాంకు అంచనా వేసింది. ఈ కార్యక్రమంలో 17,000 మందికి నైపుణ్య శిక్షణ ఇవ్వాలని ప్రణాళిక వేశారు (A-2). ADB రుణానికి 26 ఏళ్ల గడువు ఉంది; ఇందులో 5 ఏళ్ల గ్రేస్ పీరియడ్ ఉంది (B-4). ప్రపంచ బ్యాంకు రుణానికి తుది గడువు 29 ఏళ్లుగా ఉంది; అందులో 6 ఏళ్ల గ్రేస్ పీరియడ్ ఉంది. HUDCO రూ. 11,000 కోట్ల టర్మ్ లోన్ ఒప్పందం APCRDAతో 2025 మార్చి 16న కుదిరింది (C-3). రాజధానిలో అవసరమైన మౌలిక వసతుల కోసం చట్టం కింద కేంద్రం రూ. 2,500 కోట్లు విడుదల చేసింది: 2014-15లో రూ. 1,500 కోట్లు, 2015-16లో రూ. 550 కోట్లు, 2016-17లో రూ. 450 కోట్లు (D-1).

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇది ప్రపంచ బ్యాంకునూ ADBనీ తారుమారు చేసింది. 600 మిలియన్ డాలర్లకు పైగా ప్రైవేటు పెట్టుబడి అంచనా, 17,000 మందికి నైపుణ్య శిక్షణ ప్రపంచ బ్యాంకు రుణానికి సంబంధించినవి. ADB సూచికలో ఉన్నది భూమిని డబ్బుగా మార్చడం ద్వారా 210 మిలియన్ డాలర్ల ప్రైవేటు మూలధనం. ADB రుణానికి 26 ఏళ్ల గడువు ఉంది; అందులో 5 ఏళ్ల గ్రేస్ పీరియడ్ ఉంది.

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇది HUDCOనూ కేంద్రాన్నీ తారుమారు చేసింది. రూ. 2,500 కోట్లు చట్టం వచ్చిన మొదటి సంవత్సరాల్లో కేంద్ర సాయంగా విడుదలయ్యాయి. HUDCO రూ. 11,000 కోట్ల రుణం 2025లో వచ్చింది.

(4) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఈ రెండు తారుమార్లూ ఉన్నాయి.

Topic 265 | Rice and wheat: conditions and producing regions

ప్రశ్న 1. జాబితా Iని (రాష్ట్రం) జాబితా IIతో (2024-25 అధికారిక పట్టికల్లో లేదా NCERTలో ఉన్న లక్షణం) జతపరచండి:

జాబితా I (రాష్ట్రం)	జాబితా II (లక్షణం)
A. ఉత్తరప్రదేశ్	1. 2024-25లో అన్ని రాష్ట్రాల్లోకీ హెక్టారుకు వరి దిగుబడి ఇక్కడే అత్యధికంగా ఉంది
B. పంజాబ్	2. 2024-25లో గోధుమను అత్యధికంగా ఉత్పత్తి చేసిన రాష్ట్రం ఇదే; దేశ ఉత్పత్తిలో దీని వాటా సుమారు 30 శాతం ఉంది
C. పశ్చిమ బెంగాల్	3. 2024-25లో గోధుమ ఉత్పత్తిలో ఇది రెండో స్థానంలో ఉంది; దేశ ఉత్పత్తిలో దీని వాటా సుమారు ఐదో వంతు ఉంది
D. మధ్యప్రదేశ్	4. ఇక్కడ ఏడాదికి మూడు వరి పంటలు పండిస్తారు; వాటిని ఆస్, అమన్, బోరో అంటారు (NCERT)

(1) A-4, B-1, C-2, D-3

(2) A-2, B-3, C-4, D-1

(3) A-2, B-1, C-4, D-3

(4) A-4, B-3, C-2, D-1

ప్రశ్న 1. జవాబు: (3) A-2, B-1, C-4, D-3

- A-2: 2024-25లో ఉత్తరప్రదేశ్ 35,652.9 వేల టన్నుల గోధుమ పండించింది. దేశ ఉత్పత్తి 117,944.5 వేల టన్నుల్లో ఇది సుమారు 30 శాతం. ఏ రాష్ట్రమూ ఇంతకన్నా ఎక్కువ పండించలేదు.
- B-1: 2024-25లో పంజాబ్ వరి దిగుబడి హెక్టారుకు 4,428 కిలోలు. ఏ రాష్ట్రంలోనూ ఇంతకన్నా ఎక్కువ లేదు. దేశ సగటు 2,929 కిలోలు. పంజాబ్‌లో దాదాపు వరి భూమి అంతటికీ సాగునీరు అందుతుంది.
- C-4: అస్సాం, పశ్చిమ బెంగాల్, ఒడిశాల్లో ఏడాదికి ఆస్, అమన్, బోరో అనే మూడు వరి పంటలు పండిస్తారని NCERT (10వ తరగతి) చెబుతోంది. జాబితా Iలోని నాలుగు రాష్ట్రాల్లో వీటిలో ఉన్నది పశ్చిమ బెంగాల్ ఒక్కటే.
- D-3: 2024-25లో మధ్యప్రదేశ్ 24,509.1 వేల టన్నుల గోధుమ పండించింది. ఇది దేశ ఉత్పత్తిలో సుమారు ఐదో వంతు. ఉత్తరప్రదేశ్ తర్వాత ఇదే రెండో స్థానం. దీనికి కారణం ఎక్కువ గోధుమ విస్తీర్ణం; దిగుబడి కాదు.

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇది ఉత్తరప్రదేశ్, పశ్చిమ బెంగాల్‌లను తారుమారు చేసింది. పశ్చిమ బెంగాల్ వరి రాష్ట్రం; అక్కడ గోధుమ తక్కువ. ఆస్, అమన్, బోరో పశ్చిమ బెంగాల్ వరి పంటలు; ఉత్తరప్రదేశ్‌వి కావు.

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇది పంజాబ్, మధ్యప్రదేశ్‌లను తారుమారు చేసింది. గోధుమ ఉత్పత్తిలో పంజాబ్ మూడో స్థానంలో ఉంది; రెండో స్థానంలో లేదు. మధ్యప్రదేశ్‌లో వరి దిగుబడి తక్కువ; అత్యధికం కాదు.

(4) ఎందుకు తప్పు: ఇది రెండు జతలనూ తారుమారు చేసింది. కాబట్టి దీనిలోని నాలుగు జతలూ తప్పు.

ప్రశ్న 2. భారతదేశంలో వరి, గోధుమల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. గోధుమకు ఏటా 50 నుంచి 75 సెం.మీ. వర్షం కావాలని, అది పెరుగుదల కాలం అంతటా సమంగా కురవాలని NCERT చెబుతోంది.
2. దక్కన్ నల్లరేగడి నేలల ప్రాంతాన్ని భారతదేశంలోని రెండు ముఖ్యమైన వరి మండలాల్లో ఒకటిగా NCERT పేర్కొంటోంది.
3. 2024-25లో భారతదేశంలో గోధుమ విస్తీర్ణం వరి విస్తీర్ణం కన్నా ఎక్కువగా ఉంది.
4. 2023 డిసెంబర్‌లో వాణిజ్య మంత్రిత్వ శాఖ లోక్‌సభలో ఇచ్చిన సమాధానం ప్రకారం, 2022లో ప్రపంచ బియ్యం ఎగుమతుల్లో భారతదేశం వాటా నాలుగో వంతు కన్నా తక్కువగా ఉంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2 మాత్రమే

(2) 2, 3, 4 మాత్రమే

(3) 3, 4 మాత్రమే

(4) 1 మాత్రమే

ప్రశ్న 2. జవాబు: (4) 1 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: గోధుమకు ఏటా 50 నుంచి 75 సెం.మీ. వర్షం కావాలని, అది పెరుగుదల కాలం అంతటా సమంగా కురవాలని NCERT (10వ తరగతి) చెబుతోంది.
- 2వ వాక్యం తప్పు: దక్కన్ నల్లరేగడి నేలల ప్రాంతం NCERT చెప్పిన రెండు ముఖ్యమైన గోధుమ మండలాల్లో ఒకటి. రెండోది గంగా-సట్లెజ్ మైదానాలు. వరి ఉత్తర, ఈశాన్య మైదానాల్లో, తీర ప్రాంతాల్లో, డెల్టాల్లో పండుతుంది.
- 3వ వాక్యం తప్పు: 2024-25లో వరి విస్తీర్ణం 51,266.6 వేల హెక్టార్లు; గోధుమ విస్తీర్ణం 32,804.4 వేల హెక్టార్లు. వరి విస్తీర్ణం గోధుమ విస్తీర్ణానికి సుమారు ఒకటిన్నర రెట్లు.
- 4వ వాక్యం తప్పు: ఆ సమాధానం ప్రకారం 2022లో ప్రపంచ బియ్యం ఎగుమతులు 54.73 మిలియన్ టన్నులు. అందులో భారతదేశం ఎగుమతులు 22.24 మిలియన్ టన్నులు, అంటే 40.63 శాతం. ఇది నాలుగో వంతు కన్నా చాలా ఎక్కువ.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో తప్పు వాక్యమైన 2వ వాక్యం ఉంది. (2)లో సరైనదైన 1వ వాక్యం లేదు; పైగా మూడు తప్పు వాక్యాలు ఉన్నాయి. (3)లో సరైనదైన 1వ వాక్యం లేదు; పైగా తప్పు వాక్యాలైన 3, 4 ఉన్నాయి.

Topic 266 | Peninsular rivers: east-flowing and west-flowing

ప్రశ్న 1. జాబితా Iని (నది) జాబితా IIతో (NCERT ప్రకారం ఆ నది గురించిన ఒక వాస్తవం) జతపరచండి:

జాబితా I (నది)	జాబితా II (వాస్తవం)
A. కృష్ణా	1. మధ్యప్రదేశ్‌లోని బేతుల్ జిల్లాలో ముల్తాయి దగ్గర పుడుతుంది
B. నర్మదా	2. జబల్‌పూర్ దగ్గర ధువాంధార్ జలపాతాన్ని ఏర్పరుస్తుంది
C. గోదావరి	3. దీని బేసిన్‌లో అన్నిటికన్నా పెద్ద భాగం కర్ణాటకలో ఉంది
D. తపతి	4. దీని బేసిన్‌లో దాదాపు సగం మహారాష్ట్రలో ఉంది

(1) A-4, B-1, C-3, D-2

(2) A-3, B-1, C-4, D-2

(3) A-4, B-2, C-3, D-1

(4) A-3, B-2, C-4, D-1

ప్రశ్న 1. జవాబు: (4) A-3, B-2, C-4, D-1

- ఇది ఎందుకు సరైనది: NCERT XI తరగతి పుస్తకం ప్రకారం కృష్ణా బేసిన్‌లో 44 శాతం కర్ణాటకలో ఉంది; మహారాష్ట్రలో 27 శాతం, ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణల్లో 29 శాతం ఉంది (A-3). నర్మదా జబల్‌పూర్ దగ్గర పాలరాతి శిలల్లో ఇరుకు లోయను, ధువాంధార్ జలపాతాన్ని ఏర్పరుస్తుంది (B-2). గోదావరి బేసిన్‌లో 49 శాతం మహారాష్ట్రలో ఉంది; IX తరగతి పుస్తకం సుమారు 50 శాతం అంటుంది (C-4). తపతి మధ్యప్రదేశ్‌లోని బేతుల్ జిల్లాలో ముల్తాయి దగ్గర పుడుతుంది (D-1).

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇది నర్మదా, తపతిలను తారుమారు చేసింది. నర్మదా పుట్టేది అమర్‌కంటక్ పీఠభూమిలో; ముల్తాయిలో కాదు. ధువాంధార్ జలపాతం నర్మదా మీద ఉంది; తపతి మీద కాదు.

(3) ఎందుకు తప్పు: ఇది కృష్ణా, గోదావరిలను తారుమారు చేసింది. రెండూ మహారాష్ట్రలోనే పుడతాయి. కానీ బేసిన్‌లో దాదాపు సగం మహారాష్ట్రలో ఉన్నది గోదావరికే. కృష్ణా బేసిన్‌లో అన్నిటికన్నా పెద్ద భాగం కర్ణాటకలో ఉంది.

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇది ఆ రెండు తారుమార్లూ చేసింది; అందుకే దీనిలోని నాలుగు జతల్లో ఒక్కటీ సరైనది కాదు.

ప్రశ్న 2. ద్వీపకల్prప నదుల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. NCERT ప్రకారం ద్వీపకల్prప ఖండం వాయవ్యం నుంచి ఆగ్నేయం వైపు కొంచెం వాలడం వల్ల ప్రవాహ వ్యవస్థ బంగాళాఖాతం వైపు తిరిగింది.
2. జోగ్ జలపాతం ఉన్న శరావతి నది తూర్పుకు పారి బంగాళాఖాతంలో కలుస్తుంది.
3. గోదావరి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ నిర్ణయం 2013లో గెజిట్‌లో ప్రచురితమైంది.
4. మహాదాయి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ గోవా, కర్ణాటక, మహారాష్ట్రల మధ్య వివాదాన్ని విచారించింది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2 మాత్రమే

(2) 1, 4 మాత్రమే

(3) 3, 4 మాత్రమే

(4) 2, 3 మాత్రమే

ప్రశ్న 2. జవాబు: (2) 1, 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: ద్వీపకల్ప ఖండం వాయవ్యం నుంచి ఆగ్నేయం వైపు కొంచెం వాలడాన్ని NCERT XI తరగతి పుస్తకం పేర్కొంటుంది. మొత్తం ప్రవాహ వ్యవస్థ బంగాళాఖాతం వైపు తిరగడానికి ఇదే కారణమని చెబుతుంది.
- 2వ వాక్యం తప్పు: NCERT చెప్పిన కర్ణాటకలోని పడమటికి పారే చిన్న నదుల్లో శరావతి ఒకటి. ఇది శివమొగ్గ జిల్లాలో పుట్టి పడమటికి పారి అరేబియా సముద్రంలో కలుస్తుంది. జోగ్ జలపాతం దీని మీదే ఉంది.
- 3వ వాక్యం తప్పు: గోదావరి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ 1980 జూలైలో తదుపరి నివేదిక ఇచ్చింది; దీని నిర్ణయం 1980 జూలై 28న ప్రచురితమైంది. 2013లో (ఫిబ్రవరి 19న) ప్రచురితమైంది కావేరి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ నిర్ణయం.
- 4వ వాక్యం సరైనది: 2010 నవంబర్ 16న ఏర్పాటైన మహాదాయి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ గోవా, కర్ణాటక, మహారాష్ట్రల మధ్య వివాదాన్ని విచారించింది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో తప్పైన 2వ వాక్యం ఉంది; సరైన 4వ వాక్యం లేదు. (3)లో తప్పైన 3వ వాక్యం ఉంది; సరైన 1వ వాక్యం లేదు. (4)లో ఉన్న 2వ, 3వ వాక్యాలు రెండూ తప్పు.

Topic 267 | Vitamins, minerals and deficiency diseases

ప్రశ్న 1. సూక్ష్మపోషకాల లోపం గురించి, దాని మీద భారతదేశం తీసుకున్న చర్యల గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. అయోడిన్ లోపం రుగ్మతల్లో క్రెటినిజం ఒకటి; క్రెటినిజం అంటే తిరిగి బాగుచేయలేని ఒక రకమైన మానసిక వైకల్యం.
2. రక్తహీనత లేని భారత్ (Anaemia Mukt Bharat) కార్యక్రమంలోని 6×6×6 వ్యూహం ఆరు లక్షిత లబ్ధిదారుల వర్గాలను, ఆరు చర్యలను, ఆరు సంస్థాగత యంత్రాంగాలను సూచిస్తుంది.
3. NFHS-5 (2019-21) ప్రకారం, 6 నుంచి 59 నెలల పిల్లల్లో రక్తహీనత ఉన్నవారి శాతం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో భారతదేశ సగటు కన్నా తక్కువగా ఉంది.
4. ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ కోసం బియ్యానికి ఇనుము, అయోడిన్, విటమిన్ A కలుపుతారు.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2, 3 మాత్రమే

(2) 1, 2 మాత్రమే

(3) 3, 4 మాత్రమే

(4) 1, 3, 4

ప్రశ్న 1. జవాబు: (1) 1, 2, 3 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: WHO అయోడిన్ లోపం రుగ్మతల్లో క్రెటినిజాన్ని చేర్చింది. WHO దాన్ని “a grave, irreversible form of mental retardation” అని వర్ణించింది; అంటే తీవ్రమైన, తిరిగి బాగుచేయలేని మానసిక వైకల్యం. గర్భిణికి తీవ్రమైన అయోడిన్ లోపం ఉంటే మృతశిశువు పుట్టవచ్చని, బిడ్డకు పుట్టుకతోనే లోపాలు రావచ్చని కూడా WHO చెప్పింది.
- 2వ వాక్యం సరైనది: రక్తహీనత లేని భారత్ కార్యక్రమాన్ని 2018లో ప్రారంభించారు. ఆ కార్యక్రమంలోని 6X6X6 వ్యూహంలో ఆరు లక్షిత లబ్ధిదారుల వర్గాలు, ఆరు చర్యలు, ఆరు సంస్థాగత యంత్రాంగాలు ఉంటాయని కేంద్ర ఆరోగ్య, కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ చెప్పింది.
- 3వ వాక్యం సరైనది: NFHS-5లో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 6 నుంచి 59 నెలల పిల్లల్లో 63.2 శాతం మందికి రక్తహీనత ఉంది; భారతదేశంలో ఈ శాతం 67.1. (15 నుంచి 49 ఏళ్ల మహిళల విషయంలో ఇది తలకిందులుగా ఉంది: APలో 58.8 శాతం; భారతదేశంలో 57.0 శాతం.)
- 4వ వాక్యం తప్పు: ఫోర్టిఫైడ్ రైస్ కెర్నెల్స్‌కు కలిపేవి ఇనుము, ఫోలిక్ యాసిడ్, విటమిన్ B12. ఇవి రక్తహీనతతో ముడిపడిన పోషకాలు. అయోడిన్ ప్రజలకు అయోడిన్ కలిపిన ఉప్పు ద్వారా అందుతుంది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (2)లో సరైనదైన 3వ వాక్యం లేదు. (3)లో సరైనవైన 1, 2 వాక్యాలు లేవు; తప్పైన 4వ వాక్యం ఉంది. (4)లో 2వ వాక్యం లేదు; తప్పైన 4వ వాక్యం ఉంది.

ప్రశ్న 2. జాబితా Iని (విటమిన్) జాబితా IIతో (లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధి) జతపరచండి:

జాబితా I (విటమిన్)	**జాబితా II (లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధి)**
A. విటమిన్ B1 (థయమిన్)	1. పెల్లాగ్రా

జాబితా I (విటమిన్)	జాబితా II (లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధి)
B. విటమిన్ B3 (నియాసిన్)	2. బెరిబెరి
C. విటమిన్ A	3. జిరాఫ్తాల్మియా
D. విటమిన్ D	4. ఆస్టియోమలేసియా

(1) A-1, B-2, C-3, D-4

(2) A-2, B-1, C-4, D-3

(3) A-2, B-1, C-3, D-4

(4) A-1, B-2, C-4, D-3

ప్రశ్న 2. జవాబు: (3) A-2, B-1, C-3, D-4

- ఇది ఎందుకు సరైనది: విటమిన్ B1 (థయమిన్) లోపం వల్ల బెరిబెరి వస్తుంది; కండరాలు బలహీనమవుతాయి, శక్తి చాలా తక్కువగా ఉంటుంది (A-2). విటమిన్ B3 (నియాసిన్) లోపం వల్ల పెల్లాగ్రా వస్తుంది; చర్మం మీద పుండ్లు, జీర్ణ సమస్యలు, నరాల లక్షణాలు కనిపిస్తాయి (B-1). విటమిన్ A లోపం వల్ల జిరాఫ్తాల్మియా వస్తుంది; రేచీకటి, బిటాట్ మచ్చల నుంచి పొడిబారి దెబ్బతిన్న నల్లగుడ్డు వరకు కంటిలో కనిపించే లక్షణాలన్నీ ఇందులోకే వస్తాయి (C-3). పెద్దవాళ్లలో విటమిన్ D లోపం వల్ల ఆస్టియోమలేసియా వస్తుంది; ఎముకలు క్రమంగా మెత్తబడతాయి, ఎముకల నొప్పి, బలహీనత ఉంటాయి. పిల్లల్లో ఇదే పరిస్థితిని రికెట్స్ అంటారు (D-4).

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇది రెండు B విటమిన్లను తారుమారు చేసింది; B1కి పెల్లాగ్రాను, B3కి బెరిబెరిని ఇచ్చింది. బెరిబెరి థయమిన్ లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధి; పెల్లాగ్రా నియాసిన్ లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధి.

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇది విటమిన్ A, విటమిన్ D జతలను తారుమారు చేసింది. జిరాఫ్తాల్మియా విటమిన్ A లోపం వల్ల కంటికి వచ్చే రుగ్మత; ఆస్టియోమలేసియా విటమిన్ D లోపం వల్ల పెద్దవాళ్ల ఎముకలకు వచ్చే వ్యాధి.

(4) ఎందుకు తప్పు: ఇది రెండు తారుమార్లూ చేసింది. కాబట్టి ఇందులోని నాలుగు జతలూ తప్పే.

Topic 268 | Critical thinking: meaning and steps

ప్రశ్న 1. విమర్శనాత్మక ఆలోచన గురించిన ప్రామాణిక వివరణల మీద కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. 1990 నాటి డెల్ఫీ నివేదిక అమెరికన్ ఫిలసాఫికల్ అసోసియేషన్ తరఫున జరిగిన ఒక ప్రాజెక్టు నుంచి వచ్చింది.
2. రిచర్డ్ పాల్, లిండా ఎల్డర్‌ల చట్రంలో (framework) దృష్టికోణం (point of view) ఆలోచనలోని మూలాంశాల్లో ఒకటిగా ఉంది.
3. రిచర్డ్ పాల్, లిండా ఎల్డర్‌ల చట్రంలో సంబంధం (relevance) ఆలోచనలోని మూలాంశాల్లో ఒకటిగా ఉంది.
4. ఫాసియోనీ IDEALS క్రమంలో A అనే అక్షరం సాక్ష్యాన్ని అంచనా వేయడాన్ని సూచిస్తుంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 3 మాత్రమే

(2) 1, 2 మాత్రమే

(3) 3, 4 మాత్రమే

(4) 2, 4 మాత్రమే

ప్రశ్న 1. జవాబు: (2) 1, 2 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: డెల్ఫీ ప్రాజెక్టు అమెరికన్ ఫిలసాఫికల్ అసోసియేషన్ తరఫున జరిగిందని ఫాసియోనీ రాశారు; అందులోని నలభై ఆరు మంది నిపుణులు అమెరికా, కెనడాల నుంచి వచ్చారు.
- 2వ వాక్యం సరైనది: పాల్, ఎల్డర్ చెప్పిన ఎనిమిది మూలాంశాల్లో దృష్టికోణం ఒకటి. మిగతావి: ఉద్దేశం, చర్చలో ఉన్న ప్రశ్న, సమాచారం, వ్యాఖ్యానం-ఇన్ఫరెన్స్, భావనలు, ఊహలు, అంతరార్థాలు-పర్యవసానాలు.
- 3వ వాక్యం తప్పు: సంబంధం (relevance) మేధో ప్రమాణాల్లో ఒకటి; అంటే మూలాంశాలకు పెట్టే పరీక్షల్లో ఒకటి. దాని నమూనా ప్రశ్న ఇది: “How does that relate to the problem?”
- 4వ వాక్యం తప్పు: IDEALSలో A అంటే “Analyze options” (ఆప్షన్లను విశ్లేషించండి); దాని ప్రశ్న ఇది: “What is our best course of action, all things considered?” సాక్ష్యాన్ని అంచనా వేయడం డెల్ఫీ నైపుణ్యమైన మూల్యాంకనంలో, ఏడు దశల క్రమంలోని 3వ దశలో ఉంది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (1)లో తప్పైన 3వ వాక్యం ఉంది, సరైన 2వ వాక్యం లేదు; (3)లో ఉన్న 3, 4 వాక్యాలు రెండూ తప్పు; (4)లో తప్పైన 4వ వాక్యం ఉంది, సరైన 1వ వాక్యం లేదు.

ప్రశ్న 2. జాబితా Iని (1990 నాటి డెల్ఫీ నివేదికలోని ప్రధాన విమర్శనాత్మక ఆలోచనా నైపుణ్యం) జాబితా IIతో (నివేదిక ఆ నైపుణ్యానికి ఇచ్చిన వర్ణన చూసే విషయాలు, క్లుప్తంగా) జతపరచండి:

జాబితా I (ప్రధాన నైపుణ్యం)	**జాబితా II (దాని వర్ణన చూసే విషయాలు)**
A. విశ్లేషణ (analysis)	1. ప్రకటనలు, ప్రశ్నలు, భావనలు, వర్ణనల మధ్య ఉద్దేశించిన, వాస్తవంగా ఉన్న తార్కిక సంబంధాలు (inferential relationships)
B. ఇన్ఫరెన్స్ (inference)	2. తన తార్కికం ఫలితాలు; ఆ తార్కికానికి సమర్థన; దాన్ని బలమైన వాదనల (cogent arguments) రూపంలో ముందు పెట్టడం
C. మూల్యాంకనం (evaluation)	3. ఊహాగానాలు (conjectures), పరికల్పనలు (hypotheses); డేటా, ప్రకటనలు, సాక్ష్యాల నుంచి వచ్చే పర్యవసానాలు

జాబితా I (ప్రధాన నైపుణ్యం)	జాబితా II (దాని వర్ణన చూసే విషయాలు)
D. వివరణ (explanation)	4. ఒక వ్యక్తి చూసినదాన్ని, అనుభవాన్ని, అభిప్రాయాన్ని చెప్పే ప్రకటనల విశ్వసనీయత (credibility); తార్కిక సంబంధాల బలం (logical strength)

(1) A-1, B-3, C-4, D-2

(2) A-1, B-3, C-2, D-4

(3) A-3, B-1, C-2, D-4

(4) A-3, B-1, C-4, D-2

ప్రశ్న 2. జవాబు: (1) A-1, B-3, C-4, D-2

- A-1 సరైనది: ప్రకటనలు, ప్రశ్నలు, భావనలు, వర్ణనల మధ్య ఉద్దేశించిన, వాస్తవంగా ఉన్న తార్కిక సంబంధాలను గుర్తించడమే విశ్లేషణ అని నివేదిక వర్ణిస్తుంది. దాని ఉప నైపుణ్యాలు ఇవి: ఆలోచనలను పరిశీలించడం, వాదనలను గుర్తించడం, వాదనలను విడదీసి చూడటం.
- B-3 సరైనది: నివేదిక వర్ణన ప్రకారం ఇన్ఫరెన్స్ ఊహాగానాలు, పరికల్పనలు చేస్తుంది; డేటా, ప్రకటనలు, సాక్ష్యాల నుంచి వచ్చే పర్యవసానాలను రాబడుతుంది. దాని ఉప నైపుణ్యాలు ఇవి: సాక్ష్యాన్ని ప్రశ్నించడం, ప్రత్యామ్నాయాలను ఊహించి చూడటం, తీర్మానాలు రాబట్టడం.
- C-4 సరైనది: ఒక వ్యక్తి చూసినదాన్ని, అనుభవాన్ని, అభిప్రాయాన్ని చెప్పే ప్రకటనలు ఎంత నమ్మదగినవో మూల్యాంకనం అంచనా వేస్తుంది; ప్రకటనల మధ్య తార్కిక సంబంధం ఎంత బలంగా ఉందో కూడా అంచనా వేస్తుంది. దాని ఉప నైపుణ్యాలు ఇవి: వాదాంశాలను అంచనా వేయడం, వాదనలను అంచనా వేయడం.
- D-2 సరైనది: వివరణ తన తార్కికం ఫలితాలను చెబుతుంది; ఆ తార్కికాన్ని సమర్థిస్తుంది; దాన్ని బలమైన వాదనల రూపంలో ముందు పెడుతుంది. దాని ఉప నైపుణ్యాలు ఇవి: ఫలితాలను తెలపడం, పాటించిన పద్ధతులను సమర్థించడం, వాదనలను ముందు పెట్టడం.

(2) ఎందుకు తప్పు: ఇది మూల్యాంకనాన్ని, వివరణను తారుమారు చేస్తుంది. మూల్యాంకనం ప్రకటనలు ఎంత నమ్మదగినవో, తార్కికం ఎంత బలంగా ఉందో తేలుస్తుంది. వివరణ తన సొంత ఫలితాన్ని ఇతరులకు చెప్పి సమర్థిస్తుంది.

(4) ఎందుకు తప్పు: ఇది విశ్లేషణను, ఇన్ఫరెన్స్‌ను తారుమారు చేస్తుంది. 1వ అంశంలోని “inferential” అనే మాట దాన్ని ఇన్ఫరెన్స్ వైపు లాగుతుంది. కానీ ప్రకటనలు ఒకదానితో ఒకటి ఎలా కలవాలని ఉద్దేశించారో గుర్తించడం విశ్లేషణ.
ఇన్ఫరెన్స్ వాటిని దాటి ఊహాగానాలకు, పర్యవసానాలకు వెళ్తుంది.

(3) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో ఈ రెండు తారుమారులూ ఉన్నాయి.

Topic 269 | Relative speed: meeting and overtaking

ప్రశ్న 1. నేరుగా ఉన్న ఒక దారి మీద P, Q పట్టణాల మధ్య దూరం 234 కి.మీ. ఒక కారు ఉదయం 8:00కు P నుంచి బయలుదేరి సెకనుకు 20 మీటర్ల స్థిర వేగంతో Q వైపు వెళ్తుంది. ఒక బస్సు ఉదయం 8:30కు Q నుంచి బయలుదేరి అదే దారిలో గంటకు 36 కి.మీ. స్థిర వేగంతో P వైపు వెళ్తుంది. అవి P నుంచి ఎంత దూరంలో కలుస్తాయి?

(1) 90 కి.మీ.

(2) 132 కి.మీ.

(3) 156 కి.మీ.

(4) 168 కి.మీ.

ప్రశ్న 1. జవాబు: (4) 168 కి.మీ.

- సాధన, 1వ సోపానం: యూనిట్లు. 20 మీ./సె. = 20 × 18/5 = 72 కి.మీ./గం.
- 2వ సోపానం: ముందుగా బయలుదేరడం. ఉదయం 8:30కల్లా కారు 1/2 గంట వెళ్లి 72 × 1/2 = 36 కి.మీ. దూరం వెళ్లింది. మిగిలిన మధ్య దూరం = 234 - 36 = 198 కి.మీ.
- 3వ సోపానం: ఉదయం 8:30 నుంచి అవి ఒకదాని వైపు ఒకటి వస్తాయి. కాబట్టి మధ్య దూరం గంటకు 72 + 36 = 108 కి.మీ. చొప్పున తగ్గుతుంది. కాలం = 198 ÷ 108 = 11/6 గంటలు = 1 గంట 50 నిమిషాలు; అవి ఉదయం 10:20కు కలుస్తాయి.
- 4వ సోపానం: అప్పటికి కారు P నుంచి 36 + 72 × 11/6 = 36 + 132 = 168 కి.మీ. వెళ్లింది. సరిచూడటం: బస్సు Q నుంచి 36 × 11/6 = 66 కి.మీ. వెళ్లింది; 168 + 66 = 234.

(3) ఎందుకు తప్పు: 156 = 234 × 72/108. ఇక్కడ ముందుగా బయలుదేరడాన్ని మర్చిపోయారు: రెండూ ఉదయం 8:00కే బయలుదేరినట్టు, మొత్తం 234 కి.మీ.ను వేగాల నిష్పత్తిలో పంచారు.

(2) ఎందుకు తప్పు: 132 = 72 × 11/6. ఇది ఉదయం 8:30 తర్వాత కారు వెళ్లిన దూరం మాత్రమే. అంతకు ముందే P నుంచి కారు వెళ్లిన 36 కి.మీ.ను ఇందులో కలపలేదు. కాబట్టి కలిసే చోటును తప్పు చోటు నుంచి కొలిచినట్టు అవుతుంది.

(1) ఎందుకు తప్పు: యూనిట్లను కలగలపడం వల్ల 90 కి.మీ. వస్తుంది: 20 మీ./సె.ను 20 కి.మీ./గం.గా వాడారు. అప్పుడు ముందున్న దూరం 10 కి.మీ. అవుతుంది. మిగిలిన 224 కి.మీ. మధ్య దూరం గంటకు 56 కి.మీ. చొప్పున 4 గంటల్లో తగ్గుతుంది. అప్పుడు 10 + 20 × 4 = 90 వస్తుంది.

ప్రశ్న 2. ఒక ట్రాక్టర్ ఒక గ్రామం నుంచి గంటకు 24 కి.మీ. స్థిర వేగంతో బయలుదేరుతుంది. ఒక గంట 20 నిమిషాల తర్వాత, ఒక మోటార్‌సైకిల్ అదే గ్రామం నుంచి బయలుదేరి అదే దారిలో, అదే దిశలో గంటకు 40 కి.మీ. స్థిర వేగంతో వెళ్తుంది. గ్రామం నుంచి ఎంత దూరంలో మోటార్‌సైకిల్ ట్రాక్టర్‌ను దాటి ముందుకు వెళ్తుంది?

(1) 20 కి.మీ.

(2) 72 కి.మీ.

(3) 80 కి.మీ.

(4) 133 1/3 కి.మీ.

ప్రశ్న 2. జవాబు: (3) 80 కి.మీ.

- సాధన, 1వ సోపానం: ముందుగా బయలుదేరడం. 1 గంట 20 నిమిషాలు = 4/3 గంటలు. ఆ కాలంలో ట్రాక్టర్ 24 × 4/3 = 32 కి.మీ. వెళ్తుంది; అదే ముందున్న దూరం.
- 2వ సోపానం: రెండూ ఒకే దిశలో వెళ్తాయి. కాబట్టి మధ్య దూరం గంటకు 40 - 24 = 16 కి.మీ. చొప్పున తగ్గుతుంది. కాలం = 32 ÷ 16 = 2 గంటలు; ఇది మోటార్‌సైకిల్ బయలుదేరినప్పటి నుంచి లెక్కించిన కాలం.
- 3వ సోపానం: ఎక్కడ దాటుతుంది. మోటార్‌సైకిల్ గ్రామం నుంచి 40 × 2 = 80 కి.మీ. వెళ్తుంది. సరిచూడటం: ట్రాక్టర్ 2 + 4/3 = 10/3 గంటలు వెళ్లి 24 × 10/3 = 80 కి.మీ. వెళ్తుంది. రెండూ ఒకే చోట ఉన్నాయి.

(1) ఎందుకు తప్పు: 20 కి.మీ. = 40 × 1/2; ఆ 1/2 గంట = 32 ÷ (40 + 24). దీనిలో వేగాలను కలిపారు; అది ఎదురెదురు దిశల నియమం. ఇక్కడ రెండూ ఒకే దిశలో వెళ్తాయి. మోటార్‌సైకిల్ బయలుదేరేటప్పటికే ట్రాక్టర్ 32 కి.మీ. ముందు ఉంది; 20 కి.మీ. ఆ దూరాన్ని కూడా దాటదు. కాబట్టి 20 కి.మీ. అసాధ్యం.

(2) ఎందుకు తప్పు: 72 కి.మీ. = 40 × 1.8. ఇది యూనిట్ పొరపాటు: 1 గంట 20 నిమిషాలను 1 1/3 గంటలుగా కాకుండా 1.20 గంటలుగా రాశారు. అందువల్ల ముందున్న దూరం 24 × 1.20 = 28.8 కి.మీ.గా, కాలం 28.8 ÷ 16 = 1.8 గంటలుగా వచ్చాయి.

(4) ఎందుకు తప్పు: 133 1/3 కి.మీ. = 40 × 10/3. ఇక్కడ మోటార్‌సైకిల్ వేగాన్ని 3 గంటల 20 నిమిషాలతో (2 గంటలు + 1 గంట 20 నిమిషాలు) గుణించారు. అది ట్రాక్టర్ బయలుదేరినప్పటి నుంచి లెక్కించిన కాలం. మోటార్‌సైకిల్ తాను బయలుదేరినప్పటి నుంచి 2 గంటలు మాత్రమే వెళ్లింది.

Topic 270 | Current affairs: the World Bank's Business Ready (B-READY) assessment and India

ప్రశ్న 1. ప్రపంచ బ్యాంకు బిజినెస్ రెడీ (B-READY) అంచనా గురించి కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి:

1. దాదాపు అన్ని సూచికల్లో నియంత్రణ చట్రం స్తంభం డి జ్యూర్ సమాచారాన్ని సేకరిస్తుంది; ప్రజా సేవలు, నిర్వహణ సమర్థత స్తంభాలు డి ఫ్యాక్టో సమాచారాన్ని సేకరిస్తాయి.
2. ఒక అంశం స్కోరు అంటే దాని మూడు స్తంభాల స్కోర్ల సగటు.
3. డి జ్యూర్ డేటాను సంస్థలపై చేసే ప్రపంచ బ్యాంకు ఎంటర్‌ప్రైజ్ సర్వేల ద్వారా సేకరిస్తారు.
4. డూయింగ్ బిజినెస్ కఠినమైన ఊహలతో కూడిన కేస్ స్టడీలపై ఆధారపడింది; B-READY ప్రాతినిధ్య నమూనాలతో చేసే సంస్థల సర్వేలను కూడా వాడుతుంది.

పై వాక్యాల్లో ఏది/ఏవి సరైనవి?

(1) 1, 2, 4 మాత్రమే

(2) 1, 3, 4 మాత్రమే

(3) 2, 3 మాత్రమే

(4) 1, 2 మాత్రమే

ప్రశ్న 1. జవాబు: (1) 1, 2, 4 మాత్రమే

- 1వ వాక్యం సరైనది: దాదాపు అన్ని సూచికల్లో నియంత్రణ చట్రం స్తంభం డి జ్యూర్ సమాచారాన్ని, ప్రజా సేవలు, నిర్వహణ సమర్థత స్తంభాలు డి ఫ్యాక్టో సమాచారాన్ని సేకరిస్తాయని మెథడాలజీ హ్యాండ్‌బుక్ చెబుతోంది.
- 2వ వాక్యం సరైనది: ఒక అంశం స్కోరు దాని మూడు స్తంభాల స్కోర్ల సగటు; ప్రతి స్కోరూ 0 నుంచి 100 వరకు ఉంటుంది.
- 3వ వాక్యం తప్పు: డి జ్యూర్ డేటాను నిపుణుల సంప్రదింపుల ద్వారా సేకరిస్తారు. సంస్థలపై చేసే ఎంటర్‌ప్రైజ్ సర్వేలు సంస్థల స్థాయి డి ఫ్యాక్టో డేటాను ఇస్తాయి.
- 4వ వాక్యం సరైనది: డూయింగ్ బిజినెస్ కఠినమైన ఊహలతో కూడిన కేస్ స్టడీలను విస్తృతంగా వాడిందని, B-READY ప్రాతినిధ్య నమూనాలతో చేసే సంస్థల సర్వేలను వాడుతుందని మెథడాలజీ హ్యాండ్‌బుక్ పోల్చి చెబుతోంది.
- మిగతా ఆప్షన్లు ఎందుకు తప్పు: (2), (3) రెండింటిలోనూ తప్పు అయిన 3వ వాక్యం ఉంది. (4)లో సరైనదైన 4వ వాక్యం లేదు.

ప్రశ్న 2. జాబితా Iని (B-READY అంచనాలోని అంశాలు) జాబితా IIతో (ప్రపంచ బ్యాంకు మెథడాలజీ హ్యాండ్‌బుక్ ప్రకారం వాటి కింద కొలిచేవి) జతపరచండి:

జాబితా I	జాబితా II
A. వ్యాపార ప్రవేశం (Business Entry)	1. ఖాతాదారు ఎవరో జాగ్రత్తగా సరిచూడడం (customer due diligence)

జాబితా I	జాబితా II
B. వ్యాపార స్థలం (Business Location)	2. సంస్థల అసలు యజమానుల (beneficial owners) సమాచారాన్ని భద్రపరచడం
C. ఆర్థిక సేవలు (Financial Services)	3. ప్రభుత్వ కొనుగోళ్లలో (public procurement) ముఖ్యమైన పత్రాలు ఎంత బహిరంగంగా ఉన్నాయి
D. మార్కెట్ పోటీ (Market Competition)	4. పర్యావరణ కారణాలతో తీసుకోవాల్సిన అనుమతులు

(1) A-3, B-4, C-1, D-2

(2) A-2, B-4, C-1, D-3

(3) A-2, B-1, C-4, D-3

(4) A-3, B-1, C-4, D-2

ప్రశ్న 2. జవాబు: (2) A-2, B-4, C-1, D-3

- ఇది ఎందుకు సరైనది: వ్యాపార ప్రవేశం కింద అసలు యజమానుల సమాచారాన్ని దాఖలు చేయడం, భద్రపరచడం ఉన్నాయి (A-2). వ్యాపార స్థలం కింద పర్యావరణ అనుమతులు ఉన్నాయి (B-4). ఆర్థిక సేవల కింద కస్టమర్ డ్యూ డిలిజెన్స్ ఉంది (C-1). మార్కెట్ పోటీ కింద ముఖ్యమైన కొనుగోలు పత్రాల పారదర్శకత ఉంది (D-3).

(1) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో వ్యాపార ప్రవేశం, మార్కెట్ పోటీ తారుమారయ్యాయి. వ్యాపారం మొదలుపెట్టేటప్పుడే సంస్థలు అసలు యజమానుల సమాచారాన్ని ఇస్తాయి; అందుకే దాన్ని వ్యాపార ప్రవేశం కింద కొలుస్తారు. కొనుగోలు పత్రాల పారదర్శకతను మార్కెట్ పోటీ కింద కొలుస్తారు.

(3) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో వ్యాపార స్థలం, ఆర్థిక సేవలు తారుమారయ్యాయి. పర్యావరణ అనుమతులను వ్యాపార స్థలం కింద కొలుస్తారు; కస్టమర్ డ్యూ డిలిజెన్స్ ఆర్థిక సేవల కిందికి వస్తుంది.

(4) ఎందుకు తప్పు: ఇందులో రెండు మార్పిడులూ జరిగాయి; కాబట్టి నాలుగు జతలూ తప్పే.